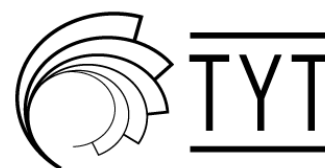

AlueKAVERI – Kansalais- ja työväenopistojen sekä avointen yliopistojen alueellisen yhteistyön kehittämishankkeen 2006–2008 loppuraportti

AlueKAVERI-hanke 2006–2008 LOPPURAPORTTI

Loppuraportin laatijat:
Jaana Luotonen
Eeva-Riitta Koivunen
Marjo Patokorpi
Pirkko Sartoneva

Sisällys

1. Hankkeen kuvaus ja tavoitteet	4
2. Hankkeen tausta	5
3. Hankkeen organisointi	6
4. Keskeiset toimenpiteet	7
5. Keskeiset tulokset	14
5.1 Yhtenäiset käytänteet	
5.2 Opetuksen järjestämisen uudet mallit	
5.3 Koulutustarvekyselyt ja opintotarjontaneuvottelut	
5.4 Opistohenkilökunnan osaamisen kehittäminen	
5.5 Yhteistyö opistojen ja avointen välillä	
5.6 Yhteistyö opistoverkostossa	
6. Johtopäätökset	19
7. Rahoituksen kohdentuminen	22
8. Yhteystiedot	25
Liite 1. Opistoverkostot	
Liite 2. Koulutustarvekysely	
Liite 3. Loppuseminaarin ohjelma	
Liite 4. Palautekysely opistoille	
Liite 5. Palautekysely yliopistoille	

1 Hankkeen kuvaus ja tavoitteet

”Kansalais- ja työväenopistojen sekä avointen yliopistojen alueellisen yhteistyön kehittämishanke” (AlueKAVERI) oli Kansalais- ja työväenopistojen liiton (KTOL), Turun yliopiston avoimen yliopiston, Helsingin yliopiston Avoimen yliopiston sekä Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen avoimen yliopiston yhteistyöhanke. Hanke toteutettiin vuosina 2006–2008.

Hankkeen tavoitteena oli kehittää avoimien yliopistojen sekä kansalais- ja työväenopistojen välille uusia toimivia alueellisia yhteistyökäytäntöjä, kehittää ja vakiinnuttaa opistojen alueellista verkostotoimintaa, yhtenäistää avointen yliopistojen aluetoiminnan käytäntöjä, aloittaa alueellisen opintotarjonnan yhteissuunnittelu sekä luoda uusia toimintamalleja alueelliseen ohjaukseen. Hankkeen yksityiskohtaisemmat tavoitteet olivat:

- A. Luodaan toimivia yhteistyökäytäntöjä avointen yliopistojen ja kansalais- ja työväenopistojen välille
 - avointen yliopistojen ja kansalaisopistojen yhteistyön tiivistäminen
 - koulutustarpeiden jatkuvan kartoittamisen käytäntöjen kehittäminen
 - avoimen yliopiston opintojen saatavuuden parantaminen
 - pitkäjänteinen alueellisen opintotarjonnan ja opintojen toteuttamisen yhteissuunnittelu
 - perustan rakentaminen toiminnan laadulle
 - yhteistyö opintojen markkinoinnissa
- B. Kehitetään kansalais- ja työväenopistojen alueellisia yhteistyöverkostoja
 - avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisen kehittäminen opistoverkostoissa
 - opistoverkostojen toiminnan vakiinnuttaminen jokapäiväiseksi toimintatavaksi
 - verkostoissa mukana olevien opistojen työnjaon ja koordinoimien kehittäminen
 - verkostoissa toimivien opistojen sisäisten, avoimien yliopisto-opintojen järjestämiseen liittyvien prosessien ja rakenteiden kehittäminen
 - opintojen alueellisen saatavuuden turvaaminen verkostotoiminnan vakiinnuttamisella
- C. Yhtenäistetään avointen yliopistojen aluetoiminnan käytäntöjä
 - toimintakäytäntöjen systematisointi ja yhtenäistäminen
 - avointen yliopistojen keskinäinen yhteistyö alueellisen opintotarjonnan suunnittelussa
 - opintotarjonnan suunnittelu yhteistyössä alueellisten opistoverkostojen kanssa
 - joustavampien opintojen toteuttamismallien ja tietoverkkojen pedagogisesti mielekkään käytön kehittäminen
- D. Kehitetään opintojen ohjausta sekä tuki- ja neuvontapalveluita
 - oppiainekohtaisen tuutoroinnin rinnalle yleisempää opintojen ohjausta
 - opiston roolin määrittelemine opiskelun paikallisena tukena
 - suunnitelmallisten opintopolkujen mahdollistaminen
 - tietoverkkojen käytön tehostaminen opiskelijarekrytoinnissa ja ohjauksessa
 - opistojen henkilöstön tukeminen ja kouluttaminen alueelliseen ohjaus- ja neuvontatyöhön

2 Hankkeen tausta

Helsingin ja Turun avoimet yliopistot ovat tehneet kiinteää yhteistyötä kansalais- ja työväenopistojen kanssa jo avointen yliopistojen toiminnan alkua ajoista lähtien. Kansalais- ja työväenopistojen liitto (KTOL), Helsingin yliopiston Avoin yliopisto ja Turun yliopiston avoin yliopisto toteuttivat yhteistyössä kehittämishankkeen 'Kansalais- ja työväenopistot verkkoavusteisen avoimen yliopisto-opetuksen järjestäjänä' (KAVERI) vuosina 2002–2004. Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Etelä-Suomen vapaan sivistystyön verkkohankkeessa (VESOP) vuosina 2003–2005 rakennettiin avoimen yliopiston ja vapaan sivistystyön oppilaitosten välille toimintamallia avoimen yliopisto-opetuksen verkko-opintojen toteuttamiseen. KAVERI- ja VESOP -hankkeiden pohjalta nousi esiin esimerkiksi seuraavia kehittämishaasteita:

1. Tietoverkkojen hyödyntämisellä opetuksessa, ohjauksessa, opiskelijarekrytoinnissa ja tiedottamisessa on keskeinen merkitys avoimen yliopiston opintojen alueellisen saatavuuden parantamisessa.
2. Avointen yliopistojen ja kansalais- ja työväenopistojen yhteistyön toimintakäytäntöjä on kehitettävä edelleen
3. Opistojen välinen alueellinen ja seudullinen yhteistyö on osoittautunut tärkeäksi monipuolisen opintotarjonnan takaamisessa
4. Tukitoimilla ja kansalaisopistojen henkilökunnan osaamisen kehittämisellä on keskeinen merkitys opintojen toteuttamisessa ja opiskelijoiden ohjaamisessa sekä osaamisen jalkauttamisessa oppilaitoksiin.

KAVERI- ja VESOP -hankkeista saatujen kehittämishaasteiden selvittämiseksi päätettiin käynnistää jatkohanke. Jatkohankkeeseen lähtivät mukaan Helsingin, Turun ja Tampereen avoimet yliopistot, jotka olivat vastanneet aikaisemmista hankkeista. KTOL:lla oli keskeinen rooli jatkohankkeen valmistelussa. Lisäpontta päätökselle antoi myös se, että Turun yliopistossa oli käynnistynyt keväällä 2005 kansallinen selvitystyö, jossa pohdittiin avointen yliopistojen alueellisia toimintamalleja. Tästä työstä ilmestyi raportti vuonna 2006: Ari Koski, Avoin yliopisto alueellisena toimijana. Myös ns. maakuntakorkeakoulujen myötä oli eri puolilla Suomea syntymässä uudenlaisia toimintakäytänteitä. Aikaisemmissa hankkeissa ongelmallista oli yhteistyöopistojen vaihtuminen. Uudessa hankkeessa etsittiin pitkäjänteiseen kehittelyyn halukkaita opistoverkostoja. Verkostot kattoivat maakunnan, seutukunnan tai lähikuntien muodostaman alueen. Verkostojen ja opistojen rekrytoinnista huolehti KTOL yhdessä pilottialueen avoimen yliopiston kanssa. Kustakin verkostosta nimettiin yksi opisto aluekoordinaattoriksi.

KTOL:n tehtävänä hankkeessa oli opistojen rekrytointi, tiedottaminen opistoille, kansalais- ja työväenopistojen taloudellisen tuen jakaminen ja valvominen sekä sopimusten tekeminen opistojen kanssa. Turun yliopiston avoin yliopisto toimi hankkeen koordinoijana ja vastasi hankehallinnoinnista, yhteistyön koordinoinnista sekä raportoinnista. Yhdessä järjestettiin hankkeen kaikki tilaisuudet.

Hankkeen rahoituspäätös saatiin tammikuussa 2006, jonka jälkeen hanketta käynnistettiin ja priorisoitiin sen painopistealueita. Keväällä hankkeeseen rekrytoitiin kaikkiaan 33 opistoa Häme-Pirkanmaa (9 opistoa), Satakunta (11 opistoa), Varsinais-Suomi (6 opistoa) sekä Keski-Uusimaa/Porvoo (7 opistoa), joista neljä oli koordinaattoriopistoa ja 29 verkosto-opistoa. Opistoverkostot liite 1.

3 Hankkeen organisointi

Ohjausryhmä

Hankkeen toteutusta on johtanut ja seurannut ohjausryhmä, joka on kokoontunut hankkeen aikana kahdesti vuodessa, keväisin ja syksyisin, yhteensä viisi kertaa. Ohjausryhmä on päättänyt yliopistojen ja opistojen hankeavustusten jakamisesta sekä seurannut ja ohjannut hankkeen etenemistä. Ohjausryhmä koostui viidestä kansalaisopistojen, kolmesta avoimen yliopiston ja yhdestä KTOL:n edustajasta. Ohjausryhmän esittelijöinä toimivat KTOL:n suunnittelija (sihteeri) ja Turun yliopiston avoimen yliopiston suunnittelija. Ohjausryhmän kokoonpano:

Heljä Nurmela, toiminnanjohtaja, KTOL (puheenjohtaja)

Juha Sihvonen, rehtori ja sivistystoimenjohtaja, Valkeakoski-opisto

Jukka Tamminen, rehtori, Salon kansalaisopisto

Kristiina Lappi, rehtori, Järvenpään työväenopisto

Erja Launiala, rehtori, Auranlaakson kansalaisopisto

Helinä Huttunen, rehtori, Rauman kaupungin kansalaisopisto

Sirkka Sippola, koulutuspäällikkö, Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, Avoin yliopisto

Jorma Rinta-Kanto, johtava suunnittelija, Turun yliopiston avoin yliopisto (vuoden 2007 loppuun)

Mervi Varja, koulutuspäällikkö, Helsingin yliopiston Avoin yliopisto (vuoden 2007 loppuun)

Mervi Varja, johtava suunnittelija, Turun yliopiston avoin yliopisto (vuoden 2008 alusta)

Kaisa Vuorivirta, erikoissuunnittelija, Helsingin yliopiston Avoin yliopisto (vuoden 2008 alusta)

Projektiryhmä ja alueelliset opistoverkostot

Hanketta on toteuttanut projektiryhmä, joka koostui kolmesta yliopiston edustajasta, neljästä opistojen edustajasta (aluekoordinaattorit) sekä KTOL:n suunnittelijasta. Projektiryhmä kokoontui 3–4 kertaa vuodessa sekä piti säännöllisesti puhelin- ja verkkokokouksia.

Hankkeessa oli neljä opistoverkostoa: Keski-Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan, Satakunnan ja Varsinais-Suomessa Salon ja Loimaan seutukuntien opistoverkosto. Opistoverkostolle määriteltiin aluekoordinaattori ja kustakin avoimesta yliopistosta alueyhdyshenkilö, jotka koordinoivat yhteistyötä sekä kokosivat ja välittivät alueen tarpeita. Kukin avoin yliopisto kehitti yhteistyön käytäntöjä erityisesti oman lähialueensa, mutta myös muiden opistoverkoston kanssa.

Projektiryhmässä työskentelivät Jaana Luotonen ja Jenni Meriläinen Turun yliopiston avoimen yliopistosta, Kirsi Viitaila, Milla Palmanto ja Eeva-Riitta Koivunen Helsingin yliopiston Avoimesta yliopistosta sekä Marjo Patokorpi ja Riikka Vanninen Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen avoimesta yliopistosta. Häme-Pirkanmaan aluekoordinaattorina toimi Tarja Kiuru Valkeakoski-opistosta, Keski-Uudenmaan ja Porvoon Riitta Kallio Järvenpään työväenopistosta, Loimaa/Salon aluekoordinaattorina olivat Erja Launiala Auranlaakson kansalaisopistosta ja Kari Koivunen Salon kansalaisopistosta sekä Satakunnan Heidi Latvala, Nina Merilahti ja Heikki Haaparanta Porin työväenopistosta. KTOL:sta projektiryhmässä toimivat Heikki Vuorila ja Pirkko Sartoneva.

4 Keskeiset toimenpiteet

Hankkeen aikana tehtiin koulutustarvekyselyt alueverkostoissa, tiedotettiin hankkeesta ja markkinoitiin avointa yliopisto-opetusta laajasti ja monipuolisesti sekä koulutettiin opistojen henkilökuntaa tarvelähtöisesti. Avointen yliopistojen ja opistojen välisiä yhteistyökäytänteitä yhtenäistettiin, aloitettiin systemaattiset opetustarjontaneuvottelut alueilla sekä saatiin alulle monivuotiset opetustarjontasuunnitelmat. Yhteistyö niin yliopistojen ja opistojen välillä kuin opistojen ja yliopistojen kesken lisääntyi huomattavasti. Yhteistyöverkostot mahdollistivat myös uusien alueellisten toimintamallien kehittämisen.

Hankkeen aloitusseminaari

Hankkeen aloitusseminaari pidettiin toukokuussa 2006 Helsingissä. Seminaarin teemoina olivat avoin yliopisto alueellisena toimijana, yhteistyö avointen ja opistojen välillä sekä työpajat opistoverkostoittain (ryhmätyöskentelyä avointen yliopistojen käytäntöjen pullonkauloista ja opistojen alueellisesta yhteistyöstä). Aamupäivällä taustoitettiin avoimen yliopisto-opintojen järjestämistä yleisellä tasolla. Iltapäivän työpajoissa paneuduttiin opistoverkostoittain avoimen yliopisto-opintojen järjestämisen haasteisiin opistoissa. Ryhmien tavoitteena oli paneutua avointen yliopistojen käytäntöjen pullonkauloihin ja opistojen alueelliseen yhteistyöhön. Aloitusseminaarin yhtenä tavoitteena oli sitouttaa verkostojen opistokoordinaattorit toimintaan ja saada heitä ottamaan aktiivinen rooli verkosto-opistojensa edustajina. Avointen yliopistojen käytäntöjen kartoittamisesta edettiin myöhemmin valitsemaan viisi toiminta- ja hallintokäytäntöä, joita alettiin yhtenäistää.

Aloitusseminaarin jälkeen hankkeessa toimittiin projektiryhmänä. Hankkeen toiminta verkostoissa käynnistyi syksyllä. Avointen yliopistojen ja kansalaisopistojen yhteistyön tiivistäminen toteutui yhteisten alueellisten palaverien ja tiiviimmän viestinnän avulla. Avointen suunnittelijoille ja opistojen koordinaattoreille otettiin käyttöön Tampereen yliopiston avoimen yliopiston Moodle-oppimisympäristö. Hankkeen alkupuolella pidettiin säännöllisesti puhelinalavereja avointen yliopistojen, KTOL:n ja opistokoordinaattoreiden välillä, hankkeen puolesta välissä siirryttiin puhelinalavereista verkkokokousympäristön (Adobe Connect Pro) käyttöön.

Koulutustarvekysely

Koulutustarpeita selvitettiin kehittämällä opintotarjontakysely opistoverkostojen käyttöön. Koulutustarvekysely toteutettiin lokakuussa 2006 Häme-Pirkanmaan, Keski-Uudenmaan/Porvoon alueilla sekä Varsinais-Suomessa Loimaan ja Salon alueilla. Satakunnan alueella koulutustarvekysely toteutettiin keväällä 2006 yhteistyössä Avoimen yliopiston yhteistyöverkosto Satakunnassa -hankkeen kanssa. Kysely suunniteltiin yhteistyössä avointen yliopistojen, kansalaisopistojen ja KTOL:n koordinaattorien kanssa.

Alueellisiin kyselyihin saatiin yhteensä 1493 vastausta (Uusimaa 565 vastausta, Häme 413 vastausta, Satakunta 364 vastausta sekä Loimaa ja Salo 151 vastausta). Kyselyssä kysyttiin oppiaineiden kiinnostavuuden lisäksi taustatietoja, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä niiden tarpeesta, opiskelumotiiveista, mielekkäistä opiskelutavoista ja tiedonsaannista. Kysely on liitteenä 2.

Opintotarjontaneuvottelut ja -suunnitelmat

Kyselyn pohjalta jokaisessa alueverkostossa tehtiin opetustarjontasuunnitelma joko yhdeksi tai useammaksi lukuvuodeksi. Salon seutukunnassa laadittiin ensimmäistä kertaa kolmivuotinen suunnitelma avoimen yliopiston alueellisesta opetustarjonnasta. Tavoitteena oli, että alueella pystytään järjestämään monipuolisesti perus- ja aineopintoja sekä kieli- ja viestintäopintoja tutkintotavoitteisia opiskelijoita varten. Alueelliseen opetustarjontaan kerättiin opintoja ns. väyläopintoja varten esimerkiksi kasvatustieteen, humanististen ja yhteiskuntatieteellisten aineiden ympärille. Näihin liittyen tarjottiin kieli- ja viestintäopintoja seuraaville kolmelle lukuvuodelle. Kolmivuotinen opintotarjontasuunnitelma on liitetty osaksi opiston opintotarjontaesitettä ja näin myös alueen opiskelijat pystyvät suunnittelemaan omia opintojaan pidemmällä tähtäimellä. Viimeisenä hankevuotena myös Keski-Uudenmaan verkosto laati kaksivuotisen suunnitelman opetustarjonnasta lukuvuosille 2009–11. Muissa verkostoissa tehtiin yksivuotiset suunnitelmat.

Jokaisena hankevuotena järjestettiin verkostossa marras–joulukuussa alueelliset opintotarjontaneuvottelut (yhteensä viisi neuvottelua), joihin osallistuivat verkosto-opistot, aluekoordinaattoriopistot, avoimet yliopistot sekä KTOL. Alueelliset opintotarjontaneuvottelut koettiin hyödyllisiksi sekä opistojen että avointen näkökulmasta.

Opistojen henkilökunnan perehdyttäminen

Opistojen henkilökunnalle järjestettiin hankkeen aikana useita koulutus- ja perehdytystilaisuuksia. Koulutustarpeita kartoitettiin kansalaisopistojen henkilökunnalle tehdyillä kyselyillä, joiden pohjalta avoimet yliopistot suunnittelivat koulutuspäivien sisällön. Avoimien yliopistojen henkilökunta toimi myös pääsääntöisesti koulutuspäivien kouluttajina.

Joulukuussa 2006 järjestettiin kaksi samansisältöistä koulutusta, joista toinen koulutus pidettiin Hämeenlinnassa 12.12. ja toinen Porissa 14.12. Aiheina koulutuksessa olivat avoin yliopisto-opetus, yliopistojen tutkinno uudistus, avoimen yliopiston väylä sekä opiskelijan ohjaus ja neuvonta. Lisäksi opistojen henkilökuntaa koulutettiin avoinyliopisto.fi -palvelun käyttäjiksi niiden toimintojen osalta, joista opistolle on hyötyä.

Syyskuussa 2007 järjestettiin kaksi samansisältöistä alueellista henkilöstökoulutusta Järvenpäässä 25.9. ja Turussa 27.9. Koulutuksen teemoina olivat verkkopohjaiset viestintäjärjestelmät (Adobe Connect Pro:n esittely), avoimien yliopisto-opintojen markkinointi verkossa ja alueella. Lisäksi visioitiin kansalaisopistojen ja avoimen yliopiston yhteistyötä tulevaisuudessa.

Huhtikuussa 2008 järjestettiin kaksi samansisältöistä alueellista henkilöstökoulutusta Helsingissä 3.4. ja Turussa 8.4. Koulutuksen teemoina olivat verkkopohjaiset viestintäjärjestelmät (Adobe Connect Pro) ja avointen yliopistojen sekä opistojen väliset yhteistyökäytänteet. Lokakuussa 2008 järjestettiin hankkeen viimeiset opistohenkilökunnan perehdyttämispäivät Turussa 1.10. ja Tampereella 7.10. Aiheina olivat Moodlen peruskäyttö ja hyödyntäminen opisto-opetuksessa, sosiaalinen media oppimisen tukena opisto-opetuksessa, ajankohtaiset uutiset avoimessa yliopistossa sekä miten opistoissa järjestettävien opintojen suunnitteluprosessit etenevät eri yliopistoissa. Tähän viimeiseen koulutuspäivään annettiin osallistumismahdollisuus myös hankkeen ulkopuolisille opistoille. Lisäksi sosiaalisen median osuutta oli mahdollisuus kuunnella verkon kautta.

Avointen yliopistojen aluetoiminnan käytäntöjen yhtenäistäminen

Opistoille avoimen yliopisto-opetuksen järjestäminen eri yliopistojen vaatimusten mukaan on haasteellista. Monet opintojen järjestämiseen liittyvät toimintatavat vaihtelevat yliopistoittain. Käytäntöjen kirjavuus lisää opistojen työmäärää ja voi aiheuttaa sekaannuksia sekä palvelun laadun heikkenemistä myös opiskelijoiden näkökulmasta.

Avoimet yliopistot kokosivat laajan vertailutaulukon keskeisimmistä yliopistojen ja opistojen välisistä toimintatavoista yliopistojen ja opistojen välillä. Taulukkoon listattiin noin 30 erilaista toimintatapaa. Näistä yhteistyössä opistojen edustajien kanssa valittiin viisi toimintatapaa (ilmoittautuminen opintoihin, opintojen laskutus, tentti- ja etätehtäväkäytännöt sekä tuutorikoulutus), jotka yliopistojen tai opistojen näkökulmasta olivat joko asian tärkeyden tai hyvin erilaisten toimintatapojen takia akuuteimpia asioita yhtenäistää. Yhtenäistämisen prosessi alkoi vuonna 2006, ensimmäisenä tavoitteena oli yhtenäistää yliopistojen omat sisäiset käytännöt ja vuoden 2007 alussa aloitettiin yhteisen toimintakulttuurin luominen yliopistojen välillä.

Aloitusseminaarista alkanut avointen yliopistojen käytäntöjen yhtenäistäminen jatkui läpi hankkeen. Valittuja käytäntöjä työstettiin avointen yliopistojen suunnittelijoiden kesken kuunnellen verkostojen aluekoordinaattoreita ja verkosto-opistoja. Vuonna 2007 työstettiin avointen yliopistojen kesken viiden valitun toiminta- ja hallintakäytännön yhtenäistämistä. Tampereella järjestettiin aiheeseen liittyen työpaja tammikuussa 2007 ja toukokuussa 2007 järjestettiin avointen yliopistojen ja kansalaisopistojen edustajien välinen Alueelliset toimintamallit ja yhteistyökäytännöt -seminaari, jossa avattiin niitä reunaehtoja, joita opistoilla on avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisessä. Vuoden aikana saatiin yhtenäistettyä etätehtävä- ja tenttikäytäntöjä sekä laskutusta. Toimintakäytänteiden yhtenäistämistä jatkettiin vuonna 2008, jolloin avoimet yliopistot uudistivat ja yhtenäistivät tämän työn seurauksena mm. ilmoittautumiskäytänteitä sekä yhteistyöoppaidensa rakennetta.

Ulkoinen ja sisäinen tiedottaminen hankkeen aikana

Keväällä 2006 laadittiin viestintäsuunnitelma vuosille 2006–2008. Hankkeeseen on tehty myös oma verkkosivusto, joka on KTOL:n sivuilla <http://www.ktolhanke.net/avoin/>.

KTOL ja avoimet yliopistot ovat tiedottaneet hankkeesta osana normaalia toimintaansa. Hanketta on esitelty kansalaisopistojen ja avointen yliopistojen valtakunnallisten ja alueellisten tapahtumien yhteydessä, esimerkiksi valtakunnallisissa alueseminaareissa Turussa. Lisäksi hankkeesta on kerrottu suullisesti yhteistyöoppilaitosten kanssa pidetyissä palaverissa tai heille suunnatuissa infotilaisuuksissa sekä yliopistojen että opistojen verkkosivuilla, opinto-oppaissa ja opinto-ohjelmissa. Opistoilla on ollut myös alueellista yhteisilmoittelua.

Aima-lehdessä on julkaistu erillinen liite hankkeen suunnittelusta ja alkuvaiheista vuonna 2006 sekä hankkeen etenemisestä vuonna 2007. Vuoden 2008 viimeisessä Aima-lehdessä piti julkaista erillinen liite liittyen hankkeen loppuseminaariin. Koska hankkeen loppuseminaari jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän takia (ilmoittautuneita vain 17 ja suurin osa heistä oli joko hankkeessa mukana olijoita tai alustajia), päätettiin liitteen aikataulua siirtää ja se valmistui joulukuussa 2008. Aima-lehden lakkautuksen vuoksi liitteen jakelu tapahtui erikseen postitse. Suunnitellun seminaarin ohjelma on liitteenä 3.

Kansalais- ja työväenopistojen alueelliset yhteistyöverkostot

Hankkeen neljä opistoverkostoa – Häme-Pirkanmaa, Keski-Uusimaa ja Porvoo, Satakunta ja Varsinais-Suomi – kehittivät yhteistyötä kukin omista lähtökohdistaan ja omien resurssiensa puitteissa.

Häme-Pirkanmaan ja Keski-Uudenmaan/Porvoon verkostossa toteutettiin alueellisen opintotarjonnan yhteismarkkinointia ja koordinoitua, jolla vältettiin päällekkäistä tarjontaa. AlueKAVERI-opistojen opinto-ohjelmissa ja nettisivuilla tiedotettiin muiden opistojen opintotarjonnasta sekä laadittiin yhteisiä lehdistötiedotteita. Opiskelijoita ohjattiin muihin opistoihin, jos omassa opistossa ei ollut riittävästi opiskelijoita opintojen toteuttamiseen. Keski-Uudenmaan ja Porvoon opistoverkostossa laadittiin alueen opintotarjonnan 2-vuotissuunnitelma. Suunnitelmia päivitetään vuosittain.

Varsinais-Suomen verkostossa kehittämiskohteeksi nousi verkkovälitteinen viestintäjärjestelmä. Verkostossa suunniteltiin yhteistä verkko-opetusta, joka mahdollistaisi opintojen tarjoamisen koko alueella, vaikka yhden opiston alueelta ei tulisikaan riittävästi opiskelijoita.

Satakunnan verkosto teki yhteistyötä Turun yliopiston koordinoimien Avoimen yliopiston yhteistyöverkoston Satakunnassa hankkeen 2005–2006 ja Joustavien opintojen järjestelmä Satakunnassa hankkeen 2007–2009 kanssa. Alueelle tehtiin muun muassa yhteinen tuutoripankki ja yhteisesite opetustarjonnasta. Lisäksi opintoja suunniteltiin yhdessä ja pidettiin yhteisiä infotilaisuuksia.

Satakunnan alueen avoimessa yliopisto-opetuksessa haasteena on, että opinnot eivät vähäisen osallistujamäärän vuoksi toteudu. Koska hankkeen pilotissa vastuu opetuksesta jakaantui useammalle oppilaitokselle, opinnot toteutuivat erinomaisesti. Tämä antoikin hyvät lähtökohdat myös muiden opintojen suunnittelulle ja verkosto suunnittelee yhteisten uusien opintojen järjestämistä.

Alueelliset toimintamallit ja yhteistyökäytännöt

Toukokuussa 2007 järjestettiin Alueelliset toimintamallit ja yhteistyökäytännöt -seminaari Tampereella, jossa avointen yliopistojen ja kansalaisopistojen edustajien käsittelivät avointen yliopisto-opintojen järjestämisen reunaehdoja opistoissa.

Seminaarissa nostettiin esiin alueellisia toimintamalleja, joiden avulla voitaisiin varmistaa opintojen toteuttaminen silloin, kun yksittäiseen opistoon on ilmoittautunut liian vähän opiskelijoita, jotta tietty opintokokonaisuus voitaisiin toteuttaa. Opiskelijoita riittäisi kuitenkin opintojen toteuttamiseksi alueellisesti.

Yhtenä alueellisena mallina esitettiin opintojen järjestämistä vuorovuosina eri opistoissa. Toisessa mallissa lähdettiin siitä, että opisto, johon alueella on eniten ilmoittautuneita, toteuttaa opetuksen. Muut opistot ohjaavat ilmoittautujat tähän opistoon. Kolmantena mallina esitettiin tietotekniikan ja esimerkiksi Connect Pro:n käytön lisäämistä alueellisten opintojen toteuttamisessa.

Alueellisten opintojen toteuttamisessa ja verkkopalveluiden hyödyntämisessä korostuvat opistojen mahdollisuudet ohjata ja neuvoa opiskelijoita. Ohjaus ja neuvonta ovat sinällään osa opiston normaalia toimintaa, ja sitä antavat sekä toimistohenkilökunta erityisesti

ilmoittautumisten yhteydessä että päätoiminen henkilöstö, avoimien yliopisto-opintojen osalta myös tuutorit. Ohjauksen ja neuvonnan lisääminen verkkopalveluiden käytön osalta vaatisi kuitenkin lisäresurssointia.

Verkostoissa tapahtuvan alueellisen yhteistyön suurimpana haasteena koettiin olevan aikapula. Tässä hankkeessa se on voitu ratkaista ulkopuolisella rahoituksella, joka mahdollistaa aluekoordinaattorien toiminnan. Yhteistyövalmiuksia ja -halukkuutta yhteistyön jatkamiseen on myös hankkeen jälkeen sekä opistojen välillä että alueen muiden oppilaitosten kanssa. Mahdollisena pidettiin myös, että opistot erikoistuvat aikaisempaa enemmän tiettyjen opintojen, esimerkiksi oikeustieteellisten tai humanististen opintojen järjestämiseen.

Avoimen yliopiston opintojen järjestämisestä todettiin yleisesti, että sitä toteutetaan opistoissa kysyntälähtöisesti. Monimuoto-opetusta järjestämismuotona pidettiin hyvänä ja opintojen onnistumisessa tuutorin rooli on keskeinen. Tieto- ja viestintätekniikan käytön kehittämistä pidettiin tärkeänä, vaikka esimerkiksi pelkästään verkossa tapahtuviin opintoihin ja verkkotuutorointiin suhtauduttiin varauksellisesti. Avoimen opetuksen järjestämiseen liittyvät kustannukset ja henkilöstöresurssit ovat opistojen kannalta keskeisiä kysymyksiä. Kustannuksia ei voida siirtää suoraan opiskelijamaksuihin, jotka nousisivat liian korkeiksi. Monimuoto-opetusta pidettiin myös kustannusten kannalta tehokkaampana kuin lähiopetusta.

Sosiaalipsykologian pilotti: Koulutustarvekyselyssä Häme-Pirkanmaan alueella esille noussut kiinnostus sosiaalipsykologian perusopintoihin konkretisoitiin aloittamalla ko. oppiaineen pedagogisen toteutustavan suunnittelu. Opinnoista räätälöitiin alueen opistojen yhteisenä toteutuksena verkkopainotteiset monimuoto-opinnot, jotka toteutettiin lukuvuoden 2007–2008 ja syyslukukauden 2008 aikana.

Opintoihin ilmoittautui yhteensä 17 opiskelijaa neljän opiston kautta ja opinnot aloitettiin syyskuussa 2007. TYT/Avoimien yliopisto keräsi opiskelijoilta opintomaksuna 300 euroa, joista 40 euroa tilitettiin opistoille. Ilmoittautumiset tulivat sähköisesti TYT:iin. TYT maksoi kaikki opetuksen järjestämiseen liittyvät kustannukset. Sosiaalipsykologian perusopinnot aloittaneet opiskelijat toimivat opinnoissa yhtenä ryhmänä ja opintoihin sisältyviä lähitapaamisia järjestettiin kolmessa opistossa vuorotellen. TYT/Avoimien yliopisto järjesti opintoryhmälle yhteisen audioalkuinfon.

Opintojen aloitus edellytti kiinteää yhteistyötä opinnot järjestävien opistojen ja TYT/Avoimien yliopiston kesken. Yhteistyössä pyrittiin hakemaan toimivia käytäntöjä ja niiden pohjalta luotiin opintojen yhteistoteuttamiselle uudenlaista toimintamallia. TYT/Avoimien yliopiston näkökulmasta vastuu opintojen toteutuksesta ja kuluista oli hankkeen myötä ko. opintokokonaisuudessa poikkeuksellisen suuri verrattuna muuhun yhteistyössä toteutettuun opetukseen. Suuri osa esimerkiksi ohjaus-, tuki- ja neuvontapalveluista (Moodle-oppimisympäristön hallinnointi ja tekninen tuki, opiskelijoiden ohjaus ym.) toteutettiin ko. opinnoissa TYT/Avoimesta yliopistosta käsin. Tavoitteena oli siis luoda uudenlainen palvelukonsepti opistoille.

Opinnoista kerättiin opiskelijapalautetta syys-lokakuussa 2008. Sähköisellä lomakkeella kysyttiin mm. Yleisvaikutelmasta; Opetuksesta, opetusaikatauluista ja työtavoista; Omasta oppimisesta sekä Yleisistä järjestelyistä. Asteikolla 1-5 (1=heikko, 2=tyydyttävä, 3=hyvä, 4=kiitettävä, 5=erinomainen) annettujen palautteiden keskiarvot olivat väliltä 3,8–4,6.

Sanallisena kritiikkinä mainittiin mm. että kokoontumisia ei oltu suunniteltu tarpeeksi huolella, opintojaksojen kirjallisuus tuntui osin vanhalta ja liian vaativalta perusopintoihin. Kiitosta saivat mm. ryhmän tuki opiskeltavan asian ymmärtämisessä; ”ei ollut tärppilukua tenttiin” sekä esseesuoritusten paremmuus suhteessa kirjatentteihin.

Terveystiedon aineopinnot –pilotti: Opinnot toteutettiin yhteistyössä Auranlaakson ja Alastaron kansalaisopistojen kanssa lukuvuoden 2007-2008 ja syksyn 2008 aikana. Opiskelijoista muodostettiin yksi opintoryhmä, joka kokoontui yhteisen tuutorin kanssa vuorotellen opistoissa. Opiskelijamäärä oli pieni, joten opintoja ei olisi voitu järjestää yhden opiston toimesta. Tarve opintoihin oli selvitetty aiemmin koulutustarvekyselyssä. Opintoihin sisältyi luentoja Turussa ja opintoja tuettiin verkko-oppimisympäristöllä, joka sisälsi opiskeluohjeita, keskustelualueita ja mahdollisuuden antaa palautetta opinnoista.

Opintoihin ilmoittautui 8 opiskelijaa, joista 7 aloitti opinnot. Kaikki opiskelijat suorittivat joko kokonaan tai suurimman osan aineopintojen 35 opintopisteen kokonaisuudesta. Yli puolet opiskelijoista sai aineopintojen kokonaisuuden valmiiksi kokeilun aikana. Aineopinnot järjestettiin ensimmäistä kertaa monimuoto-opintoina yhteistyössä yhteistyöoppilaitosten kanssa, joten opintoryhmä oli samalla opintojen monimuotoistamisen pilotti, josta saatiin opintoja kehittävää palautetta koko opintojen ajan. Saadun palautteen perusteella opintojen toteutusmallia on kehitetty ja sittemmin esimerkiksi opintoryhmätyöskentelyn ja verkkotyöskentelyn osuutta on lisätty.

Kulttuurihistorian perusopinnot -pilotti: Koulutustarvekyselyssä Keski-Uudenmaan alueella esille noussut kiinnostus kulttuurihistorian perusopintoihin konkretisoitui vasta viimeisenä hankevuotena. Pilotin suunnittelu alkoi vuoden 2007 opintotarjontaneuvotteluiden jälkeen heti tammikuussa 2008 ja alussa suunnittelussa oli mukana useita opistoja, mutta lopulta pilotti toteutettiin vain kahden opiston yhteistyönä. Mukana olivat Keravan opisto ja Järvenpään työväenopisto. Opinnoista räätälöitiin opistojen yhteistyönä toteutettava monimuoto-opintokokonaisuus, jossa yhdistettiin luento-opetusta, opintoryhmätyöskentelyä ja verkko-opetusta.

Opintoihin ilmoittautui yhteensä 8 opiskelijaa. Opinnot alkoivat syyskuussa 2008 ja jatkuvat toukokuulle 2009. Pilotissa pyrittiin hakemaan toimivia käytäntöjä ja niiden pohjalta luotiin opintojen yhteistoteuttamiselle uudenlaista toimintamallia. Kulttuurihistorian perusopinnot aloittaneet opiskelijat toimivat opinnoissa yhtenä ryhmänä ja opintoihin sisältyviä lähitapaamisia järjestetään kahdessa opistossa vuorotellen. Lisäksi opintoihin sisältyy yksi kokonaan verkossa toteutettava opintojakso.

Aikuiskasvatustieteen perusopinnot -pilotti: Satakunnassa alkoi syksyllä 2008 Aikuiskasvatustieteen perusopinnot. Opinnot toteutetaan kahden lukuvuoden aikana yhteistyönä Turun yliopiston avoimen yliopisto-opetuksen ja viiden satakuntalaisen oppilaitoksen kesken. Oppilaitokset ovat Huittisten seudun kansalaisopisto, Porin kaupungin työväenopisto, Pyhäjärvisseudun aikuisopisto, Rauman kaupungin kansalaisopisto ja Sastamalan opisto.

Kukin oppilaitos järjestää vuorollaan tilat lauantaisin kokoontuvalle opintoryhmälle ja vastaa tuutorin palkasta. Opintoihin sisältyy kerran lukukaudessa luentopäivä Turussa ja verkko-oppimisympäristö, josta löytyy muun muassa verkkoluentoja, oheismateriaalia ja keskustelualueita. Aikuiskasvatustieteen satakuntalaisella tuutorilla on opinnoissa tärkeä kokoava rooli. Opintoihin voi tulla mukaan uusia opiskelijoita kunkin opintojakson alussa.

Pilotista on saatu hyviä kokemuksia. Suuri osa 16:sta syksyllä opintonsa aloittaneesta opiskelijasta toimii kansalais- tai työväenopiston opettajana Satakunnassa. Opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä saadessaan mahdollisuuden täydentää osaamistaan opetustyönsä ohella. Yhteistyö oppilaitosten kesken on toiminut hyvin. Alussa pientä sekaannusta aiheuttivat ilmoittautumiset opintoihin (avoin, järjestävä opisto, oma lähiopisto) ja tentti-ilmoittautuminen. Ilmoittautumiskäytäntöjä on sittemmin selkiytetty.

Sosiaalityön perusopinnot -pilotti: Mäntsälän ja Porvoon kansalaisopistot toteuttivat lukuvuonna 2008–09 sosiaalityön perusopintojen pilotin Helsingin yliopiston vaatimusten mukaan. Opinnoissa on kummassakin opistossa oma opintoryhmä, mutta yhteinen tuutori. Tuutori on vuorotellen fyysisesti läsnä Porvoossa ja Mäntsälässä. Tuutorin ollessa Mäntsälän ryhmän kanssa, Porvoon ryhmä osallistuu ACP:n välityksellä ja päinvastoin. Aiemmin tuutoroinnin järjestämisessä ei ole hyödynnetty viestintäteknologiaa.

5 Keskeiset tulokset

Sekä opistot että yliopistot olivat pääosin tyytyväisiä AlueKAVERI-hankkeeseen. Hanke uudisti avointen yliopistojen ja kansalaisopistojen yhteistyökäytänteitä sekä yhtenäisti avointen yliopistojen aluetoimintaa. Lisäksi hanke tiivisti opistojen ja yliopistojen välistä yhteistyötä – opistot ymmärtävät paremmin yliopistojen toiminnan logiikkaa ja päinvastoin, yliopistot ovat tiedostaneet paremmin opistojen toiminnan reunaehdot ja resurssit. Opistojen oman alueen toimijoiden tuntemus lisääntyi ja opistoverkostojen välisiä opistokäytänteitä yhtenäistyi. Myös yliopistojen tietämys toisten toimintatavoista on konkretisoitunut.

Hankkeen loppuvaiheessa toteutettiin verkossa täytettävä kysely sekä opistoille että yliopistoille. Vastauksia saatiin yhteensä 26 (Häme-Pirkanmaan verkosto 6, Keski-Uudenmaan/Porvoon verkosto 7, Salo-Loimaan verkosto 4, Satakunnan verkosto 6, yliopistot 3). Näistä vastauksista on tehty yhteenveto ja vastauksia on kirjattu tähän osioon. Vaikka kyselyn vastausprosentti oli hyvä, kysely sisälsi pääosin avoimia kysymyksiä, joihin vastattiin melko lyhyesti ja hajanaisesti, joten kyselyn vastaukset eivät ole yleistettävissä. Kyselyt ovat liitteenä 4 ja 5.

5.1 Yhtenäiset käytänteet

Avointen yliopistojen ja opistojen välisten yhteistyökäytäntöjen kehittäminen oli AlueKAVERI-hankkeen yksi keskeinen toimenpide. Seuraavissa kappaleissa kuvataan, miten viittä yhteisesti valittua yhteistyötappaa on kehitetty hankkeen aikana.

Tenttikäytännöt

Opintoihin kuuluvat tentit on perinteisesti suunniteltu avoimien yliopistojen omien tenttikäytäntöjen mukaisesti. Opistojen näkökulmasta tämä aiheuttaa usein lisätyötä ja kustannuksia, koska tenttejä voi olla samalla viikolla useana eri iltana ja eri kellonaikoihin. Tenttikäytäntöjä yhtenäistettiin yrittämällä löytää yhteinen tenttipäivä ja -aika eri yliopistojen tenteille. Tämä ei kuitenkaan kaikilta osin ollut mahdollista, koska myös avoimet yliopistot ovat sidottuja oman emoyliopistonsa tenttipäiviin ja -kellonaikoihin. Hankkeessa tenttikäytännöt saatiin kuitenkin yhtenäistettyä niin, että tenttipäiväksi sovittiin Turun ja Helsingin avointen yliopistojen osalta keskiviikko. Helsingin avoimen tentit alkavat klo 17.00 ja Turun avoimen klo 18.00. Tampereen avoimen yliopiston tentit järjestetään maanantaisin klo 17.00.

Oppimistehtäväkäytännöt

Avoimen yliopiston opintoihin kuuluu varsin usein opiskelijan itsenäisesti tekemiä oppimistehtäviä. Perinteisesti opiskelija on tehnyt oppimistehtävänsä paperille ja toimittanut sen omalle opistolle, joka on postittanut sen edelleen joko Avoimeen yliopistoon tai suoraan opettajalle. Paperisten oppimistehtävien käsittely ja postittaminen on ollut työlästä sekä opistoille että avoimille yliopistoille.

Lukuvuoden 2007–2008 opintoihin liittyen oppimistehtäväkäytäntöjä muutettiin ja yhtenäistettiin niin, että opiskelijat palauttivat oppimistehtävänsä suoraan avoimeen yliopistoon (ei enää opistolle) oman oppiaineensa opintosihteerille. Se, että

oppimistehtävät eivät enää kiertäneet opistojen kautta, koettiin opistoilla yleisesti hyvänä uudistuksena.

Oppimistehtävien osalta ollaan siirtymässä tehtävien sähköiseen palauttamiseen. Avoimen yliopiston opintoihin kuuluu jo tälläkin hetkellä usein verkko-oppimisympäristö, jonne myös oppimistehtävät voidaan palauttaa. Opettaja voi arvioida ja antaa palautteen tehtävästä suoraan verkkoon, jolloin myös oppimistehtävien käsittely nopeutuu, kun postittamiseen kuluva aika jää pois.

Maksukäytännöt

Avointen yliopistojen käytännöt opiskelijamaksujen laskuttamisessa vaihtelevat. Turku laskuttaa opiskelijamaksunsa suoraan opiskelijalta. Helsingin ja Tampereen opintojen kohdalla opiskelija maksaa opintomaksunsa omalle opistolle ja avoin yliopisto laskuttaa erikseen opistolta avoimen yliopiston osuuden opiskelijamaksusta. Maksukäytäntöjen yhtenäistämistä pohdittiin, mutta avointen yliopistojen omien tietojärjestelmien erilaisuudesta johtuen, edellä kuvattujen maksukäytäntöjen yhtenäistämässä ei päästy eteenpäin.

Ilmoittautumiskäytännöt

Avoimen yliopiston opintoihin opiskelija ilmoittautuu opiskelijaksi sekä opistolle että Avoimeen yliopistoon. Avoimeen yliopistoon opiskelija on tähän asti pääsääntöisesti rekisteröitynyt täyttämällä opistolla paperisen opintotietolomakkeen, jonka opisto on sitten toimittanut avoimeen yliopistoon. Avoimessa yliopistossa tiedot on tämän jälkeen siirretty käsin avoimen yliopiston omiin tietojärjestelmiin ja opintorekistereihin.

Hankkeen aikana edistettiin aktiivisesti sähköistä ilmoittautumista. Syksyllä 2008 kaikkien kolmen yliopiston eli Helsingin, Tampereen ja Turun avoimiin yliopisto-opintoihin opiskelija ilmoittautui sähköisesti täyttämällä verkossa olevan opintotietolomakkeen. Teknisesti sähköinen ilmoittautuminen sujui hyvin. Sen sijaan ongelmaksi muodostui se, että opiskelijat eivät tehneet sähköistä ilmoittautumista lainkaan. Viime syksynä ylimääräistä työtä syntyi sekä opistoille että avoimille yliopistoille opiskelijatietojen täydentämisestä puolin ja toisin.

Verkkokokous- ja verkko-oppimisympäristö

Helsingin ja Turun avoimet yliopistot välittivät syksystä 2008 alkaen yliopisto-opettajan ja tuutorin opetusta opistoille Adobe Connect pro (ACP) -verkkokokousympäristön välityksellä entisen puhelinopetuksen sijaan. Pienimuotoisesti verkkokokousympäristöä oli pilotoitu jo edellisenä lukuvuotena Helsingin Avoimen yliopiston järjestämissä opinnoissa.

Verkkokokousympäristön sujuva käyttöönotto opistoilla vaatii sekä kunnollisen perehdytyksen että riittävän tarkat ohjeet. Ohjeita opistoille laatiessaan Helsingin ja Turun avoimet yliopistot tekivät tiivistä yhteistyötä. Näin verkkokokousympäristön käyttöön saatiin aikaiseksi melko yhtenäiset ohjeet, mikä osaltaan helpottaa uuden järjestelmän käyttöönottoa opistoilla. Opiston näkökulmasta verkkokokousympäristön käyttö sujuu samojen ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti olipa kyseessä sitten Helsingin tai Turun opinnot. Myös Moodle-oppimisympäristön ohjeita tehtiin yhteistyössä Tampereen, Turun ja Helsingin avointen yliopistojen kesken.

Yhteistyöoppaan rakenteen yhtenäistäminen

Avoimet yliopistot ovat aiemmin toimittaneet opistoille lukukauden alussa yhteistyöoppaan, jossa kuvataan opintojen järjestämiseen liittyvät käytännöt. Kaikkien kolmen avoimen yliopiston yhteistyöoppaat ovat nykyään verkossa eikä niitä enää toimiteta opistoille paperisena painettuna tuotteena.

Opistojen näkökulmasta yhteistyöoppaiden rakenne ja sisällöt ovat kuitenkin vaihdelleet hyvinkin paljon yliopistosta riippuen. Opistoilla käytäntöjen kanssa työskentelevät opintosihteerit ovat usein ison haasteen edessä yrittäessään löytää erilaisista oppaista ko. käytäntöön (esim. tenttien järjestäminen) liittyvän ohjeen. Yhteistyöoppaan rakenteen yhtenäistäminen oli hankkeen viimeisen vuoden yksi keskeinen toimenpide. Avointen yliopistojen suunnittelijat tekivät ehdotuksen yhteistyöoppaan uudesta yhtenäisestä rakenteesta, jota sitten projektiryhmä kommentoi ja täydensi. Syksyllä 2008 kaikkien kolmen avoimen yliopiston verkosta löytyvät yhteistyöoppaat noudattivat samaa yhtenäistä rakennetta ja yhteistyöoppaan pääotsikot olivat samoja. Yhteistyöoppaan yhtenäinen rakenne helpottaa opistoilla monessakin mielessä opintojen käytäntöjen järjestämistä. Ajantasaisen tiedon löytää verkosta nopeammin kun tietää, minkä otsikon alta ryhtyy sitä etsimään.

Käytäntöjen yhtenäistyminen

Osa opistoista oli sitä mieltä, että avointen yliopistojen käytännöt ovat selkiintyneet ja yksinkertaistuneet. Asiat ovat sujuneet joustavasti ja turha byrokratia on poistunut. Osalle muutokset eivät näyttäneet konkreettisesti, joka osin johtui myös siitä, että kaikki opistot eivät järjestäneet avointa yliopisto-opetusta viimeisenä hankevuotena.

5.2 Opetuksen järjestämisen uudet mallit

Avoimen yliopisto-opetuksen opintoryhmiä ei saada kokoon samalla tavoin kuin aiemmin. Avoimen yliopisto-opetuksen saavutettavaksi tekeminen yliopistokaupunkien ulkopuolella edellyttää toimintamallien kehittämistä sellaisiksi, että opinnot voidaan tarjota yksittäisille kiinnostuneille opiskelijoille. Aikuisopiskelijoiden ohjauksessa on mielekästä hyödyntää opiskelevaa pienryhmää, joka motivoi aikuisopiskelijaa itsenäiseen työskentelyyn. Kun opetuksen tukena käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa, opiskeleva pienryhmä voidaan koota laajemmalla alueella. Opintotarjontaa olisi suunniteltava siis yhdessä muiden oppilaitosten kanssa.

Hankkeen pilotit osoittivat myös sen, että maantieteellisesti laajoiltakaan alueilta ei saada enää kokoon suuria ryhmiä. Kaikissa piloteissa on ollut alle 20 aloittavaa opiskelijaa. Opintoja on aloitettu suunnittelemaan useamman opiston verkostona, mutta ilmoittautuneita ei ole tullut opistoihin tarpeeksi ja näin yhteistyömuotojen kehittäminen on jäänyt muutamien opistojen varaan. Toki näidenkin pilottien avulla on pystytty kehittämään toimivia käytänteitä opistoyhteistyössä, esimerkiksi opintomaksuja on saatu yhtenäistettyä, ilmoittautuminen tapahtuu vain yhteen paikkaan, tuutorien palkkaus on sovittu yhteisesti jne. Hankkeessa olisi voitu tehdä paljon enemmänkin opetuksen mallien pilotointityötä, mutta vähäisen opiskelijamäärän takia pilotteja ei saatu käynnistymään tai ne hiipuivat pienemmiksi yhteistyökuvioiksi kuin mitä alun perin suunniteltiin.

Opetuksen järjestämiseen liittyviä asioita kysyttiin myös opistokyselyssä, ja siihen tuli muutamia hajanaisia, mutta hyviä ehdotuksia. Eräs opisto oli sitä mieltä, että opistojen

kannalta olisi hyvä päästä osallistumaan myös opintojen sisältöjen suunnitteluun, jolloin opintoja voidaan paremmin kytkeä opiston muuhunkin toimintaan. Tämä on hyvä ajatus, mutta varmasti monelle opistolle myös resurssikysymys. Eräässä vastauksessa kiinnitettiin huomiota avoimen yliopiston opintomaksuihin, kansalaisopistojen opintomaksut tulisi saattaa vertailukelpoisiksi avointen yliopistojen ja kesäyliopistojen opintomaksujen kanssa, koska nyt kilpailu on vääristynyttä. Lisäksi avoimen yliopisto-opetuksen laajuutta pitäisi tarkastella kriittisesti. Monissa vastauksissa kuului huoli kysynnän heikentymisestä, koska tarjonta koulutusmarkkinoilla on runsasta eikä avoin yliopisto pysty enää kilpailemaan vanhalla tarjonnalla. Avoimen yliopiston pitää pystyä myös uudistumaan ja tarjoamaan uusia, kiinnostavia ja ajankohtaisia opintojaksoja ja -kokonaisuuksia opiskelijoille joustavasti ja edullisesti. Kestävän kehityksen ja tasa-arvon kannalta avoimen yliopiston tarjonta opiskelijan kotipaikkakunnalla on toivottavaa. Yhteen vastaukseen oli kiteytetty hyvin uusien muotojen kehittäminen:

”Jatkaa ”mallien” kehittämistä. Tässä hankkeessa päästiin vasta alkuun siinä. Toimiva malli siitä, miten eri pistot tarjoavat yhdessä opintoja, mutta se ei olisi jatkossa niin työlästä kuin nyt.”

5.3 Koulutustarvekyselyt ja opintotarjontaneuvottelut

Aiemmin avoimen yliopiston opintoja on tarjottu alueilla pääsääntöisesti tarjontalähtöisesti. Vasta viime vuosina tarjontaa on suunniteltu kysyntälähtöisemmin. Hankkeessa tehtiin vuonna 2006 laaja koulutustarvekysely, joka antoi viitteitä koulutustarpeista. Haasteena on, miten kartoittaa alueen asukkaiden koulutustarpeet ja selvittää, kuinka harrastus- tai tutkintotavoitteisesti he haluavat opiskella. Vaikka vastaajia on satoja ja tietystä oppiaineesta kiinnostuneita kymmeniä, opinnot eivät alkaneet alueella vähäisten ilmoittautumisten takia. Askel kiinnostuksen asteesta todelliseen opiskeluun on pitkä ja näyttää siltä, että yleiset kyselyt eivät tarjoa tarpeeksi tietoa koulutustarpeista.

Opintotarjontaneuvottelut toteutettiin alueilla marras-joulukuussa 2006, 2007 ja 2008. Näistä ns. ”pyöreän pöydän neuvotteluista” saatiin hyvää palautetta sekä opistoilta että yliopistoilta. Yhdessä on päätetty jatkaa opintotarjontaneuvotteluja hankkeen päätyttyäkin. Neuvotteluissa on ollut esillä myös monivuotiset opintotarjontasuunnitelmat. Koulutustarvekyselyjen vastausten pohjalta opistot ovat laatineet joko yhden tai useamman vuoden suunnitelmia avoimen yliopisto-opetuksen tarjonnasta. Salon seudulla tehtiin jo vuonna 2006 kolmivuotinen suunnitelma ja sitä on tarkennettu vuosittain. Myös Loimaan alueella sekä Keski-Uudenmaan alueella aloitettiin viimeisen hankevuoden lopussa laatia kaksivuotista opetustarjontasuunnitelmaa. Satakunnan ja Häme-Pirkanmaan alueella päättyttiin yksivuotisessa tarjonnassa.

5.4 Opistohenkilökunnan osaamisen kehittäminen

Opistojen henkilökunnalle järjestettyihin koulutustilaisuuksiin Hämeenlinnassa ja Porissa osallistui vuonna 2006 yhteensä 40 ihmistä verkosto-opistoista. Vuonna 2007 Järvenpäässä ja Turussa järjestettyihin tilaisuuksiin osallistui 28 ja viimeisenä hankevuotena neljään eri tilaisuuteen Turussa, Tampereella ja Helsingissä yhteensä 40. Yleisesti koulutuksiin ja koulutussisältöihin oltiin tyytyväisiä, varsinkin kun useimmat koulutusteamaehdotukset tulivat opistoilta. Myös kyselyn palautteessa toivottiin koulutusyhteistyön jatkuvan, koska opistot tarvitsevat apua opettajien kouluttamisessa uusien menetelmien ja virtuaaliopetuksen kehittämisessä. Etenkin verkkotyökalujen ja

sosiaalisen median mahdollisuuksien esittely ovat lisänneet uusien mahdollisuuksien ja menetelmien ymmärrystä opistokentällä ja niitä on myös alettu käyttää ja hyödyntää opistoissa.

5.5 Yhteistyö opistojen ja avointen välillä

Eri avointen yliopistojen toimia tulisi synkronoida niin paljon kuin se on mahdollista. Avoimen yliopisto-opetuksen suunnittelu on hyvä tehdä yhteistyössä alueen oppilaitosten ja yliopistojen kesken. Tavoitteena on saada toteutumaan jatkuva avoimen yliopisto-opetuksen tarjonta ja opintoihin liittyvät tuki- ja ohjauspalvelut. Yhteistyötä voi suunnittelun ja markkinoinnin lisäksi tehostaa opintojen pedagogisten toteutustapojen kehittämisessä, tenttipäivien aikatauluttamisessa, opintoihin ilmoittautumisessa ja tuutoripankin ylläpitämisessä.

Maksullisten ilmoitusten lisäksi avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa ja mahdollisuuksia olisi hyvä tuoda esiin paikallisissa lehtijutuissa, joissa kerrotaan säännöllisesti opiskelusta, tarjolla olevasta ohjauksesta ja neuvonnasta, opettajista sekä tarjoillaan henkilökuvia avoimessa opiskelevista eri alojen ihmisistä. Avoimen yliopisto-opetuksen tunnettuuden eteen on siis tehtävä töitä monin eri tavoin infotilaisuuksien ja lehti-ilmoitusten lisäksi.

Hankkeen aikana opistot oppivat myös ymmärtämään yliopistojen toiminnan logiikkaa paremmin. Toisaalta myös avoimet yliopistot oppivat paljon opistojen käytännöistä. Opistojen ja avointen yliopistojen välinen yhteydenpito on tiivistynyt. Yksi keskeinen tulos hankkeesta onkin se, että vuorovaikutus on lisääntynyt: opistot ja yliopistot ovat oppineet ymmärtämään toistensa toiminnan reunaehjoja sekä tiedostamaan omat puutteensa ja ongelmansa.

Kyselyn perusteella opistojen ja avointen yliopistojen välinen yhteistyö on sujunut hyvin. Avoimet yliopistot ovat tiivistäneet ja aktivoineet yhteistyötä opistojen kanssa, kontaktit ovat tiivistyneet, opintojen suunnittelu-aika on selkiytynyt ja käytännön järjestelyt ovat helpottuneet. Opistot toivovat yhteistyön jatkuvan hankkeen loputtuakin. Monet olivat sitä mieltä, että hankkeen aikana luotiin hyvä pohja ja perusta yhteistyölle, jota kannattaa jatkaa yhteisillä tapaamisilla, keskusteluilla ja tilaisuuksilla esimerkiksi pari kertaa vuodessa.

5.6 Yhteistyö opistoverkostossa

Hankkeen aikana opistot tiedottivat opinnoista enemmän sekä lehdissä että verkkosivuilla, tekivät yhteisiä tiedotteita alueellisesti sekä hyödynsivät verkkosivujaan paremmin kuin ennen hanketta. Opetustarjontaa pystyttiin lisäämään ja monipuolistamaan ainakin joillakin alueilla. Kilpailu opistojen välillä väheni tai jopa poistui kokonaan yhteissuunnittelun ansiosta. Lisäksi opistojen välinen yhteistyö tiivistyi ja verkostoja syntyi jopa eri oppilaitosmuotojen välille. Toisaalta muutamat opistot pettyivät siihen, että opintoja ei pystytty järjestämään suurempina opistoverkostoina eikä opiskelijoiden liikkuvuus alueilla toteutunut. Suuremmista kaupungeista opiskelijat eivät ole valmiita matkustamaan pienemmille paikkakunnille, vaikka kyse olisi kilometreistä.

6 Johtopäätökset

Yliopistoja ja aikuiskoulutusta koskevat tuoreet koulutuspoliittiset linjaukset vahvistavat yliopistojen aikuiskoulutuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen asemaa jatkossa. Uusi yliopistolaki määrittelee elinikäisen oppimisen yliopistojen tehtäväksi. Korkeakoulujen aikuiskoulutusta linjannut AKKU-työryhmä esittää muistiossaan, että avoimen korkeakouluopetuksen kehittämisessä jatkossakin keskeinen tavoite on koulutuksellisen tasa-arvon ja korkeakoulutasoisen koulutuksen alueellisen saatavuuden turvaaminen. Lisäksi työryhmä toteaa, että näitä tavoitteita on tarpeen konkretisoida vapaan sivistystyön kehittämisohjelmassa osana vapaan sivistystyön tehtävien, rahoituksen ja oppilaitosrakenteen kehittämistoimenpiteitä. Työryhmän mukaan korkeakoulujen tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä tarjonnan kehittämiseksi ja tarjonnan mahdollistamiseksi korkeakoulupaikkakuntien ulkopuolella. Korkeakoulut edistävät avoimen korkeakouluopetuksen alueellista ja muuta saatavuutta yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

Hankkeen aikana kunta- ja palvelurakenteissa tapahtuneet muutokset ovat heijastuneet monin tavoin myös kansalais- ja työväenopistojen toimintamahdollisuuksiin. Opistoja on yhdistynyt ja ne ovat verkostoituneet. Opistot etsivät uusia toimintamalleja. Samaan aikaan avoimen yliopiston opiskelijamäärät, erityisesti monimuoto-opinnoissa, ovat laskeneet. Tämän vuoksi myös avoimet yliopistot joutuvat hakemaan koko ajan uusia toimintamuotoja ja -malleja alueilla.

Avoimen yliopisto-opetuksen järjestämisen kehittäminen opistoverkostoissa on lähtenyt liikkeelle KAVERI- ja AlueKAVERI -hankkeiden myötä. Molempien hankkeiden tavoitteet ovat olleet pidemmän aikavälin tavoitteita, joissa toiminnan vakiinnuttaminen jokapäiväiseksi toimintatavaksi vaatii aikaa ja tapahtuu pienin askelin eteenpäin. Myös verkostoissa toimivien opistojen sisäisten, avoimien yliopisto-opintojen järjestämiseen liittyvät prosessit ja rakenteet ovat muotoutuneet tietynlaisiksi ja niiden kehittäminen ja muuttaminen vaatii toimintakulttuurin muutosta. Monissa asioissa on päästy eteenpäin ja hyviä tuloksia on saatu aikaan, mutta paljon on vielä tekemättä.

Opistot näkevät avoimen yliopisto-opetuksen tulevaisuuden alueilla hyvin eri tavoin. Kyselyn yksittäisten vastausten perusteella ei voi tehdä mitään yleistyksiä, mutta vastauksissa näkyy kahdenlaisia tulevaisuuden näkymiä, valoisia ja vähän synkempiä. Seuraavassa muutamia poimintoja kysymykseen ”Miten opistossa näette avoimen yliopisto-opetuksen tulevaisuuden?”

- *Samanlaiset tulevaisuudennäkymät.*
- *Avointa yliopisto-opetusta on ollut aiemminkin ja se tulee jatkumaan hankkeen päättymisen jälkeenkin.*
- *Erittäin tärkeä.*
- *Nykyisellä henkilöstöllä opistot eivät pysty laajentamaan tarjontaansa. Yliopistokurssit työllistävät selvästi enemmän kuin tavallinen opetus. Usein yliopisto-opetus on myös tappiollista. Toisaalta avoimen opetusta halutaan tarjota, koska kysyntää riittää. Avoimen tarjonta on korkeatasoista ja tuo uusia erilaisia opiskelijoita opistoihin.*
- *Tällä hetkellä näyttää heikolta eli tarjottavat opinnot eivät käynnisty. Olemme pohtineet paljon syitä; kesäyliopiston tarjonta, hinta, ”väärät” oppiaineet tarjolla. Tämä on kysymys, jota pitäisi pohtia laajalla foorumilla.*

- *Vaikeana. Tiukka kohderyhmääjattelu lienee ainoa mahdollisuus paikallisesti ja alueellisestikin. Siinä opistoista on varmasti hyötyä yliopistoille, sillä meillä on suora yhteys erilaisiin kohderyhmiin paikkakunnillamme.*
- *Mielenkiintoista nähdä syökö verkkokuviot opistojen mahdollisuudet toimia opintojen tarjoajana. Tulevaisuus näyttäytyy arveluttavana.*
- *Näyttää huonolta siinä mielessä, että yliopistot haluavat tuottaa nämä palvelut itse, eivät yhteistyössä opistojen kanssa.*
- *Opetustarjonnan kehittäminen ajassa kiinni olevia lyhyitä kokonaisuuksia kaivataan lisää.*
- *Yksittäisiä luentoja (ikäntyvien yliopistossa) ja ammatillisesti suuntautuneita täsmäopintojaksoja, approjen aika opistoissa on ohi.*
- *Alemman korkeakoulun tutkinto avoimessa yliopistossa pitäisi mahdollistaa.*
- *Opintomaksut pitää vain saada tavalla tai toisella samoiksi kuin avointen oman opintomaksut. Muutoin opiskelijat äänestävät jaloillaan*
- *Tulevaisuus on haasteellinen. Haetaan vain suorituksia vai sivistystä, uutta tietoa ym. Jos opiskelijamäärät halutaan edes säilyttää, hinta muodostuu keskeiseksi tekijäksi.*

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että avoin yliopisto-opetus on tärkeä osa-alue kansalaisopiston toiminnassa ja että kansalaisopistot haluavat jatkossakin tarjota avointa yliopisto-opetusta. Molemmilla tahoilla on halu jatkaa ja kehittää yhteistyötä, mutta se edellyttää osapuolilta myös intoa, uusia ideoita ja aloitekykyä yhteistyöhön sekä uudenlaiseen verkostoitumiseen. Vaaditaan uusiutumiskykyä, tarvitaan kykyä ja tahtoa lähteä muuttamaan omia vanhoja toimintamuotoja sekä rohkeutta kokeilla uusia mahdollisuuksia toteuttaa opetusta ja ohjausta uuden tekniikan ja verkon välityksellä.

Tulevaisuuden etäopetuksessa mahdollisuutena voidaan nähdä opistojen rooli lähipalvelujen tarjoajana erilaisissa blended learning- tai verkko-opetusratkaisuissa. Yliopistojen on pystyttävä tarjoamaan joustavampia vaihtoehtoja alueen yksittäisille opiskelijoille. Perus- ja aineopintojen järjestäminen pidemmällä aikajänteellä mahdollistaisi joustavuuden ajallisesti. Opetuksen tuominen verkon kautta alueille vähentäisi opiskelijoiden matka ym. kuluja ja helpottaisi opiskelua ajallisesti. Yliopistojen on myös pystyttävä monipuolistamaan tarjontaansa aloille, jotka kiinnostavat alueen asukkaita. Tarjonnan laajentaminen ei välttämättä ole paras ratkaisu, vaan avointen yliopistojen pitäisi pystyä reagoimaan alueilla syntyviin tarpeisiin hyvinkin nopeasti.

Markkinoinnin osalta molemmilla tahoilla olisi paljon opittavaa. Avointen yliopistojen pitäisi tuoda paremmin esille eri kohderyhmille suunnatut opinnot, esimerkiksi nostaa esille ammatillisen pätevytyksen mahdollistavat opinnot ja tutkintotavoitteinen opiskelu. Lisäksi avointen yliopistojen pitäisi paremmin hyödyntää sosiaalisen median mahdollisuuksia löytää potentiaalisia opiskelijoita. Opistojen pitäisi kartoittaa laajemmin oman alueen yritysten ja julkisen sektorin toimijoiden koulutustarpeita sekä tiedottaa enemmän ja systemaattisemmin alueen koulutusmahdollisuuksista. Opistojen verkkosivuille ja opinto-ohjelmiin tulisi saada selkeämmin esille avoin yliopisto-opetus esimerkiksi erillisen linkin tai avoimen yliopisto-opetuksen esittelyn avulla, lisäksi opistot voisivat markkinoida laajemmin alueellista tarjontaa sekä verkko-opiskelumahdollisuuksia.

Alueellisesti yhteistyötä pitäisi laajentaa eri oppilaitosmuotojen (kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot ja yliopistokeskukset) välille. Oppilaitosten ja esimerkiksi julkisen ja yksityisen puolen työnantajien, työvoimaviranomaisten sekä kolmannen sektorin pitäisi tehdä nykyistä tiiviimpää yhteistyötä keskenään. Myös pitkäjänteinen suunnittelu,

esimerkiksi kolmivuotissuunnitelmat, joihin sisällytetään perus- ja aineopintoja sekä kielioopintoja, voisivat tuoda uusia opiskelijoita avoimeen yliopistoon.

Rahoitus on keskeinen tekijä sekä opistoille että avoimille yliopistoille. Tässä mielessä uuden rahoitusmallin pitäisi olla sellainen, että se tukee uusia tarkoituksenmukaisia etäopetusratkaisuja. Maksuasetuksen pitäisi myös mahdollistaa erityisryhmien (työttömät/lomautetut, maahanmuuttajat jne.) alennukset opintomaksuissa. Avoimen yliopiston osalta nykyinen maksuasetus ei anna siihen mahdollisuutta.

7 Rahoituksen kohdentuminen

Hankkeen rahoitus Kansalais- ja työväenopistojen liiton osalta

Opetusministeriö on myöntänyt Kansalais- ja työväenopistojen liitolle rahoitusta käytettäväksi kansalaisopistojen ja avointen yliopistojen alueellisen yhteistyön kehittämiseen sekä opettajien täydennyskoulutukseen vuosina 2005–2008. Rahoitusta myönnettiin 48 000 euroa vuonna 2005 (dnro 266/522/2005), 43 000 euroa vuonna 2006 (dnro 265/522/2005), 45 000 euroa vuonna 2007 (318/522/2006) ja 58 000 euroa vuonna 2008 (dnro 408/522/2007), yhteensä 194 000 euroa. Vuodelle 2006 myönnetystä avustuksesta 8265/522/2005 on jätetty erillinen selvitys Opetusministeriölle 27.4.2007, mutta ko. toimintaa liittyvät kulut ovat mukana myös alla olevassa selvityksessä.

KTOL:lle osoitetuttu hankerahoitus jaettiin ohjausryhmän päätöksellä KTOL:lle, neljälle koordinaattoriopistolle ja verkosto-opistoille. KTOL:n, koordinaattoriopistojen ja verkosto-opistojen omarahoitusosuus oli 20 %. Alla eriteltyinä KTOL:n, koordinaattori-opistojen ja verkosto-opistojen saama rahoitus, omavastuut ja kulut vuosina 2006–2008.

KTOL	2006	2007	2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	10 800,00	11 250,00	26 331,25	48 381,25
Omavastuu	2 844,62	3 201,38	6 582,50	12 628,50
Yhteensä	13 644,62	14 451,38	32 913,75	61 009,75
Toteuma	2006	2007	2008	yhteensä
OPM:n osuus	10 800,00	11 250,00	26 331,25	48 381,25
Palkat	3 035,74	7 964,67	25 912,66	36 913,07
Tilavuokrat	2 000,00	924,5	1 390,00	4 314,50
Koneet ja laitteet	400,00	0	0	400,00
Asiantuntijapalvelut	50,00	0	0	50,00
Matka- ja majoituskulut	1 352,78	2 052,20	929,72	4 334,70
Kokous/seminaarikulut	623,72	248,93	208,98	1 081,63
Taitto ja graaf. suunnittelu	230,58	0	390	620,58
Kirjoitus- ja kuvituspalkkiot	876,00	0	0	876,00
Painatus- ja kuljetus	639,74	3 207,38	3 815,00	7 662,12
Ilmoitus- ja markkinointikulut	3 990,30	0	0	3 990,30
Toimistokulut	445,76	53,70	392,85	892,31
Kulut yhteensä	13 644,62	14 451,38	33 039,21	61 135,21
Koordinaattoriopistot	2006	2007	2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	32 200,00	33 750,00	33 750,00	99 700,00
Omavastuu	8 050,00	8 437,50	8 437,50	24 925,00
Yhteensä	40 250,00	42 187,50	42 187,50	124 625,00
Toteuma	2006	2007	2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	32 200,00	33 750,00	33 750,00	99 700,00
Omavastuu	8 045,54	8 771,02	8 740,09	25 556,65
Kulut yhteensä	40 245,54	42 521,02	42 490,09	125 256,65

Verkosto-opistot	2006	2007	2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	19 199,45	18 537,40	8 175,55	45 912,40
Omavastuu	4 799,86	4 634,35	2 043,88	11 478,09
Yhteensä	23 999,31	23 171,75	10 219,43	57 390,49
Toteuma	2006	2007	2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	19 199,45	18 537,40	8 175,55	45 912,40
Omavastuu	10 806,17	16 434,20	13 269,10	40 509,47
Kulut yhteensä	30 005,62	34 971,60	21 444,65	86 421,87

Hankkeen rahoitus avointen yliopistojen osalta

Opetusministeriö myönsi vuosina 2006 (dnro 1.11.2006: 287/522/2006) ja 2007 (dnro 5.3.2007: 317/522/2006) Turun yliopistolle yhteensä 45 000 €/vuosi käytettäväksi kansalais- ja työväenopistojen sekä avoimien yliopistojen alueellisen yhteistyön kehittämishankkeesta aiheutuviin kustannuksiin. Hankkeeseen osoitettua taloudellista tukea ohjattiin ohjausryhmän päätöksellä Turun avoimelle yliopistolle (koordinaattoriyliopisto) 18 000 € sekä Helsingin ja Tampereen avoimille yliopistoille kummallekin 13 500 €. Vuonna 2008 (dnro 20.12.2007: 409/522/2007) Opetusministeriö myönsi Turun yliopistolle yhteensä 67 672 €, josta koordinaattoriyliopisto sai 25 332 € ja muut yliopistot 21 170 €. Yliopistojen omarahoitussuus oli 20 %. Alla eriteltynä yliopistojen saama rahoitus, omavastuut ja kulut vuosina 2006–2008.

	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	45 000	45 000	67 672	157 672
Omavastuurahoitus	11 250	11 250	16 918	39 418
Yhteensä	56 250	56 250	84 590	197 090

Turun yliopiston avoin yliopisto

Budjetti	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	18 000	18 000	25 332	61 332
Omavastuu	4 500	4 500	6 333	15 333
Yhteensä	22 500	22 500	31 665	76 665

Toteutuma	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n osuus	12 634	22 819	25 955	61 408
Palkat ja palkkiot	10 196	18 906	20 453	49 555
Laitteet, ohjelmistot ja tarvikkeet		108		108
Ostopalvelut			1 356	1 356
Matkakustannukset	1 864	2 778	1 809	6 451
Yleiskustannukset (hallintoveloitus)				
Muut kulut (puhelin, tarjoilut, tilat, kopiointi)	574	1 027	2 337	3 938

Omarahoitusosuus	4 512	4 526	6 560	15 598
Palkat	3 764	3 857	6 511	14 132
Osallistumismaksut	50			50
Työhuonevuokrat	698	669	49	1 341
Yhteensä	17 146	27 345	32 515	77 006

Helsingin yliopiston Avoin yliopisto

Budjetti	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	13 500	13 500	21 170	48 170
Omavastuu	3 375	3 375	5 292,50	12 042,50
Yhteensä	16 875	16 875	26 462,50	60 212,50

Toteutuma	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n osuus	13 500	13 500	21 170	48 170
Palkat ja palkkiot	16 380	12 446	19 867	48 693
Matkakustannukset	222	426	236	884
Muut kulut	355	628	1 067	2 050
Omarahoitusosuus (erittely lyhyesti)	3 375	3 375	5 293	12 043
Palkat ja palkkiot		3 222	3 425	6 647
Matkakustannukset		153	409	562
Ostopalvelut			1 459	1 459
Yhteensä	16 875	16 875	26 463	60 213

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, avoin yliopisto

Budjetti	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n rahoitus	13 500	13 500	21 170	48 170
Omavastuu	3 375	3 375	5 292,50	12 042,50
Yhteensä	16 875	16 875	26 462,50	60 212,50

Toteutuma	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008	yhteensä
OPM:n osuus	13 453	13 470	21 170	48 093
Palkat ja palkkiot	12 778	12 135	19 711	44 624
Muut menot	675	1 335	1 459	3 469
Omarahoitusosuus	3362	3 375	5 293	12 030
Matkakustannukset	2 400	2 400	3 250	8 050
Puhelinkulut (palaverit ym.)	297	165	760	1 222
Tarjoilut	90	35	140	265
Tilat ja laitteet	575	775	1 143	2 493
Yhteensä	16 815	16 845	26 463	60 123

8 Yhteystiedot

Kansalais- ja työväenopistojen liitto, KTOL

Suunnittelija Pirkko Sartoneva
Haapaniemenkatu 7–9 B, 11. krs
00530 Helsinki
psartoneva@ktol.fi
p. (09) 6122 4340 tai 040 577 6260

Turun yliopiston avoin yliopisto

Suunnittelija Jaana Luotonen
Täydennyskoulutuskeskus
Avoin yliopisto-opetus
20014 TURUN YLIOPISTO
jaana.luotonen@utu.fi
p. (02) 333 5062, 0400 521 990

Helsingin yliopiston Avoin yliopisto

Suunnittelija Eeva-Riitta Koivunen
HY/Avoin yliopisto
PL 4
00014 Helsingin yliopisto
eeva-riitta.koivunen@helsinki.fi
p. (09) 191 20278 tai 050 316 0523

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus / Avoin yliopisto

Suunnittelija Marjo Patokorpi
TYT/Avoin yliopisto
33014 TAMPEREEN YLIOPISTO
marjo.patokorpi@uta.fi
p. (03) 3551 8326, 050 421 1071